

KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA BEZBEDNOSTI RAČUNARSKIH PODATAKA

Tijana Živković

Aleksinac, R.SRBIJA, zivkovic.tijana2@gmail.com

Apstrakt: Jedno od najznačajnijih otkrića u istoriji čovečanstva jeste kompjuter (računar). Danas gotovo da ne postoji oblast ljudske delatnosti u kojoj računari nisu našli svoju primenu. Međutim, poražavajuća činjenica je da ne postoji tehničko ili tehnološko dostignuće koje nije naišlo na različite vidove zloupotrebe. Naime, računari i informaciona tehnologija su postali ili sredstvo za lakše i efikasnije izvršenje određenih krivičnih dela, ili su sami postali objekt napada.

Ključne reči: kompjuterski kriminalitet, zakonodavac, krivično pravo, računarski podatak

1. UVOD

Uvođenje upotrebe računara u skoro sve oblasti savremenog života, odnosno informacione tehnologije, pored očiglednih prednosti imalo je i neke negativne posledice kao što je vršenje određenih krivičnih dela. Savremeno društvo je postalo zavisno od upotrebe računara, pa je osim mnogih prednosti koju njihova upotreba donosi, postalo znatno osetljivije i ranjivije na određene oblike nedozvoljenih ponašanja.

Krivičnim pravom se štiti korišćenje informacione tehnologije u dozvoljene svrhe, koje je u ovoj oblasti supsidijarnog karaktera, dok su po značaju i efikasnosti na prvom mestu različite tehnopreventivne mere koje se razvijaju u okviru same informacione tehnologije.

Za ovu vrstu kriminaliteta najčešće se koristi termin kompjuterski kriminalitet, mada je naš zakonodavac za njih ipak upotrebio termin računarski kriminalitet. Pored ovog naziva, naše zakonodavstvo upotrebljava i pojam visokotehnološki kriminal.

I međunarodna zajednica je, zbog globalnog karaktera informacione tehnologije, zainteresovana za suzbijanje nedozvoljenih ponašanja u ovoj oblasti. Od niza međunarodnih akata posebno treba istaći Konvenciju Saveta Evrope o kompjuterskom kriminalitetu iz 2001. godine sa Dodatnim protokolom iz 2003. godine.

Od značaja za suzbijanje kompjuterskog kriminaliteta predstavlja i Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala kojim se predviđa i formiranje specijalizovanih odeljenja u tužilaštvu i MUP-u.

2. POJAM I KARAKTERISTIKE KOMPJUTERSKOG KRIMINALITETA

Pod pojmom kompjuterskog kriminaliteta se podrazumeva vršenje krivičnih dela kod kojih se kao objekat ili kao sredstvo izvršenja krivičnih dela javljaju računari, računarske mreže, računarski podaci kao i njihovi proizvodi u materijalnom ili elektronskom obliku.

Različite forme neposredne primene računara u svim oblastima života, privrede i drugih društvenih delatnosti nisu ostale nezapažene od strane nesavesnih i zlonamernih pojedinaca ili grupa koji ne birajući načine i sredstva pokušavaju da pribave za sebe ili za drugog protivpravnu imovinsku korist ili da drugome nanesu kakvu štetu. Tako računar postaje veoma opasno sredstvo, oruđe za izvršenje krivičnih dela. Za različite oblike i vidove zloupotrebe kompjutera u teoriji se upotrebljavaju različiti nazivi: zloupotreba računara, računarska prevara, delikti uz pomoć računara, informatički kriminalitet, računarski kriminalitet, sajber kriminalitet ili tehnokriminalitet. [3]

Na osnovu određenog pojma kompjuterskog kriminaliteta proizilaze sledeće karakteristike:

- objekat zaštite je bezbednost računarskih podataka ili informacionog sistema u celini ili njegovog pojedinog dela
- poseban, specifični karakter i priroda protivpravnih delatnosti pojedinaca
- posebna znanja i specijalizacija na strani učinilaca ovih krivičnih dela isključuje mogućnost da se svako i to bilo koje lice nađe u ovoj ulozi
- poseban način i sredstvo preduzimanja radnje izvršenja-uz pomoć ili upotrebom računara
- namera učinioaca kao subjektivni elemenat na strani učinioaca dela u vreme preduzimanja radnje koja se ogleda u nameri pribavljanja za sebe ili za drugog kakve koristi ili nanošenja štete drugom fizičkom ili pravnom licu.

Štetne posledice kompjuterskog kriminaliteta su velike. One se mogu ispoljiti i u nastupanju imovinske štete za pravno ili fizičko lice (ponekad i za celu državu), u gubitku poslovnog ugleda, gubitku poverenja u sigurnost i istinitost kompjuterskog poslovanja i uopšte računarskih podataka.

Učinioci ovih krivičnih dela su uglavnom nedelikventne i nenasilne, socijalno prilagodljive ličnosti. Za vršenje ovih dela moraju da poseduju određena specijalna, stručna i praktična znanja i veštine u domenu informatičke i računarske tehnike i tehnologije. Krivična dela protiv bezbednosti računarskih podataka se vrše prikriveno, bez vidljive prostorno i vremenski bliske povezanosti između učinioaca i oštećenog.

3. KRIVIČNA DELA PROTIV BEZBEDNOSTI RAČUNARSKIH PODATAKA

Naš pravni sistem poznaje više krivičnih dela vezanih za zloupotrebu računara, koja su sistematizovana u glavi 27. Krivičnog zakonika Srbije pod nazivom: " Krivična dela protiv bezbednosti računarskih podataka". U ovoj glavi je predviđeno sedam krivičnih dela koja imaju zajednički objekat zaštite-bezbednost računarskih podataka. To su sledeća krivična dela: oštećenje računarskih podataka i programa; računarska sabotaza; pravljenje i unošenje računarskih virusa; računarska prevara; neovlašćeni pristup zaštićenom računaru, računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka; sprečavanje i ograničavanje pristupa javnoj računarskoj mreži; neovlašćeno korišćenje računara ili računarske mreže.

3.1 Oštećenje računarskih podataka i programa.

Kod ovog dela objekat napada je računarski podatak ili program. Računarski podatak je predstavljena informacija, znanje, činjenica, koncept ili naredba koji se unosi, obrađuje ili pamti ili je unet, obrađen ili zapamćen u računaru ili računarskoj mreži. Računarski program je uređeni skup naredbi koje služe za upravljanje radom računara kao i za rešavanje određenog zadatka pomoću računara. [3]

Krivično delo oštećenja računarskih podataka i programa se sastoji u neovlašćenom brisanju, izmeni, oštećenju, prikrivanju ili na drugi način činjenju neupotrebljivim računarskog podatka ili računarskog programa. Objekt zaštite kod ovog dela je bezbednost računarskih podataka ili računarskih programa.

Posledica dela je povreda zaštićenog dobra – računarskog podatka ili programa koji pripada fizičkom ili pravnom licu u smislu njegove upotrebljivosti, korisnosti uopšte ili za određeno vreme, na određenom mestu ili za određenu namenu. Delo može biti izvršeno sa umišljajem.

Za ovo delo propisana je novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine. Ukoliko je izvršenjem dela prouzrokovana šteta u iznosu koji prelazi 450.000 dinara, predviđena kazna je kazna zatvora od tri meseca do tri godine. Ukoliko je izvršenjem dela prouzrokovana šteta u iznosu koji prelazi 1.500.000 dinara, učinilac se kažnjava kaznom zatvora od tri meseca do pet godina. [6]

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com